

ХУЛОСАИ НИҶОИИ
шурои диссертатсионии 6D.KOA-079
назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи
А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои
дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илм

Парвандаи аттестатсионии № _____
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 26.09.2026, № 61

Дар бораи сазовор донишани Бедилзода Ҳусайн Кабут, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сиёсӣ.

Диссертатсияи Бедилзода Ҳусайн Кабут дар мавзӯи «Манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ ва стратегияҳо мутобиксозӣ ба муҳити геополитикии минтақа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ ба ҳимоя дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон 13 июни соли 2026 (Протоколи № 51) ба ҳимоя қабул гардидааст (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз аз 1 октябри соли 2024, №364 ш/д).

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Бедилзода Ҳусайн Кабут 13 сентябри соли 1969 таваллуд шудааст. Ӯ соли 1996 Донишгоҳи давлати омӯзгорӣи Тоҷикистонро бо ихтисоси таърих ва ҳуқуқ хатм намудааст. Соли 2007 рисолаи номзадӣ худро дар мавзӯи «Инкишофи муносибатҳои миллии дар равиши демократикунонии ҷомеа (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» аз рӯйи ихтисоси 23.00.02. Ниҳодҳо, равишҳо ва технологияи сиёсӣ ҳимоя намудааст. Бедилзода Ҳусайн Кабут дар вазифаҳои зерин фаъолият намудааст: солҳои 2010-2011 ҷонишини раиси Хадамоти сифати таҳсилоти ДДОТ ба номи Садриддин Айни, солҳои 2011-2012 мудири шуъбаи тайёрӣ ва репетитории донишгоҳи мазкур, солҳои 2012-2013 ҷонишини директори Маркази тақмили ихтисоси кормандон, солҳои 2013-2014 ҷонишини декани факултети иқтисодиёт ва идоракунии маориф оид ба корҳои таълим, солҳои 2014-2015 дотсенти кафедраи сиёсатшиносӣ, солҳои 2016-2017 сардори бахши идоракунии сифати таҳсилот, солҳои 2017-2021 мудири кафедраи сиёсатшиносӣ, солҳои 2021-2022 дотсенти кафедраи сиёсатшиносӣ ва солҳои 2022-2024 мудири кафедраи сиёсатшиносии ДДОТ ба номи Садриддин Айни. Аз соли 2024 то ҳол дар вазифаи мудири шуъбаи масоили сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи

А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ғаъолият менамояд.

Мавзуи диссертатсияи Бедилзода Хусайн Кабут дар Шурои олимони Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни аз 30 ноябри соли 2020, таҳти №4/7.7 зери унвони «Манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ ва стратегияҳои мутобиқсозӣ ба муҳити геополитикии минтақа» тасдиқ шудааст.

Мушовири илмӣ: Хидирзода Махфират Умар – доктори илмҳои фалсафа, профессор, узви Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

1. Муҳаммадзода Парвиз Абдурахмон – доктори илмҳои сиёсӣ, профессори кафедраи дипломатия ва сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон;

2. Саидов Ҳомид Саидович – доктори илмҳои сиёсӣ, профессори кафедраи муносибатҳои байналмилалӣ ва дипломатияи Донишгоҳи Славянии Россия ва Тоҷикистон.

3. Холиқзода Абдурахим Ғафтор – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, директори Маркази исломшиносӣ дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Муассисаи пешбар – Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби ректори ин донишгоҳ, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Қурбонзода Маҳмадалӣ Раҳмат тасдиқ гардидааст, қайд менамояд, ки диссертатсияи Бедилзода Хусайн Кабут дар мавзуи «Манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ ва стратегияҳои мутобиқсозӣ ба муҳити геополитикии минтақа» таҳқиқоти мукамал, дорои сохтори ягона, кори мустақилона анҷомёфта ва дорои наwgонии илмӣ мебошад. Диссертатсияи Бедилзода Ҳ.К. аз рӯйи мазмуну мундариҷаи худ ба талаботи бандҳои 32 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267 (бо тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, № 295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои сиёсӣ аст.

Бедилзода Хусайн Кабут оид ба мавзуи диссертатсия 16 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп намудааст. Инчунин оид ба масъалаҳои мавзуи диссертатсионӣ дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ баромад намудааст, ки маводҳои онҳо ҷоп гардидаанд.

Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос ёфтаанд:

Мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд:

[1]. Бедилзода, Ҳ. К. Тоҷикистон ва ташаккули меъморӣ ва ҳамаҷонибаи минтақаӣ дар Осиёи Марказӣ [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2026. – №1 (21). – С. 206-211.

[2]. Бедилзода, Ҳ. Статус Исламской Республики Иран в БРИКС: геополитические, экономические возможности и международные последствия [Текст] / Ҳ. Бедилзода // Азия и Европа. – 2026. – №1 (25). – С. 180-187.

[3]. Бедилзода, Ҳ. Нақши Амрико вобаста ба афзоиши ғасод дар Афғонистон [Матн] / Ҳ. Бедилзода, А. Халил // Ахбори Институти фалсафа ва сиёсатшиносӣ ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – 2026. – №1. – С. 201-206.

[4]. Бедилзода, Ҳ.К. Национальная независимость в контексте современной геополитической стратегии (на примере Таджикистана) [Текст] / Ҳ.К. Бедилзода, Ҳ.М. Тошов // Таджикистан и современный мир. – 2025. – №2 (90). – С. 83-96.

[5]. Бедилзода, Ҳ. Мавқегирии Ҷумҳурии Исломии Эрон дар равиши ташаккулёбии ғазои бисёрҷунбӣ [Матн] / Ҳ. Бедилзода, С.У. Аҳиева // Идоракунии давлатӣ. – 2025. – №3 (74). – С. 471-483.

[6]. Бедилзода, Ҳ.К. Ҳамаҷонибаҳои сиёсӣ ва иқтисодии Ҷумҳурии Исломии Эрон ба кишварҳои минтақаи Осиёи Марказӣ [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода, Ҳ.М. Тошов // Идоракунии давлатӣ. – 2025. – №4/2 (76). – С. 408-417.

[7]. Бедилзода, Ҳ.К. Понятие «национальные интересы»: некоторые её особенности и аспекты [Текст] / Ҳ.К. Бедилзода // Известия Института философии, политологии и права имени А. Баҳоваддинова Национальной академии наук Таджикистана. – 2025. – №1. – С. 169-175.

[8]. Бедилзода, Ҳ.К. Таҳлили манфиатҳои миллии ва таъмини амнияти он вобаста ба таҳдидҳои терроризм ва экстремизм [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – 2025. – №2. – С. 260-267.

[9]. Бедилзода, Ҳ. Стратегияи геоиқтисодии Ҷумҳурии Мардумии Чин дар Осиёи Марказӣ [Матн] / Ҳ. Бедилзода // Ахбори Институти фалсафа,

сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – 2025. – №3. – С. 275-283.

[10].Бедилзода, Ҳ.К. Манфиатҳои миллӣ ва миллию-давлатӣ дар низоми муносибатҳои байналмилалӣ [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – 2025. – №4. – С. 293-298.

[11].Бедилзода, Ҳ.К. Стратегияи геоиктисодии Ҷумҳурии Мардумии Чин дар Осиёи Марказӣ [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2025. – №2 (18). – С. 179-187.

[12].Бедилзода, Ҳ. Сатҳи ҳамкорӣҳои Эрон бо Русия ва Чин дар шароити тағйирпазирӣ низоми нави ҷаҳон [Матн] / Ҳ. Бедилзода // Осиё ва Аврупо. – 2025. – №2 (22). – С. 75-84.

[13].Бедилзода, Ҳ. Влияние процесса формирования многополярного мира на национальные интересы государств Центральной Азии [Текст] / Ҳ. Бедилзода // Государственное управление. – 2024. – №4-2 (70). – С. 428-435.

[14].Бедилзода, Ҳ. Инъикоси манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ [Матн] / Ҳ. Бедилзода // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – 2024. – №3. – С. 234-238.

[15].Бедилзода, Ҳ.К. Нақши Созмони ҳамкорӣҳои Шанхай дар мубориза ба таҳдидҳои хусусияти террористӣ ва экстремистидошта дар минтақа [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода // Осиё ва Аврупо. – 2024. – №3 (19). – С. 146-152.

[16].Бедилзода, Ҳ. Ҳамкории кишварҳои аъзои СҲШ дар таҳкими фазои амнияти минтақаи Осиёи Марказӣ [Матн] / Ҳ. Бедилзода, Ҳ.М. Тошов // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – 2021. – №2. – С. 117-120.

Мақола ва фишурдаи интишорот маҷмуаи маводи конференсияҳои ҷумҳуриявӣ:

[17].Бедилзода, Ҳ.К. Сиёсати фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои соҳибистиклолӣ [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2024. – №2-3 (14-15). – С. 147-151.

[18].Бедилзода, Ҳ.К. Нақши Иҷлосияи XVI дар шинохти манфиатҳои миллӣ [Матн] / Ҳ.К. Бедилзода // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2023. – №4 (12). – С. 95-98.

[19].Бедилзода, Ҳ. Амнияти Осиёи Марказӣ вобаста ба таҳдидҳо ва ҷолишҳои замони муосир [Матн] / Ҳ. Бедилзода, Ҳ.М. Тошов, Ш.А. Айдархонзода // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2022. – №1 (5). – С. 109-114.

[20].Бедилзода, Ҳ. Сохторҳои (иттиҳодияҳои) ҳамгироии фазои геосиёсии Аврусиёи бузург дар сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Ҳ. Бедилзода, С. Нуралӣзода // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2022. – №3 (7). – С. 91-102.

[21].Бедилзода, Ҳ. Нақши Созмони ҳамкории Шанхай дар мубориза ба таҳдидҳои хусусияти террористӣ ва экстремистӣ дошта дар минтақа [Матн] / Ҳ. Бедилзода // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2022. – №4 (8). – С. 95-100.

[22].Бедилзода, Ҳ. Мафҳуми истиқлолияти миллӣ ва соҳибхитории давлатӣ [Матн] / Ҳ. Бедилзода, А.Ш. Бобоев // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2021. – №3-4 (3-4). – С. 163-167.

[23].Бедилзода, Ҳ. Укрепления дружбы народов – важный фактор совершенствованию национальных отношений [Текст] / Ҳ. Бедилзода, Ҳ.М. Тошов // Вестник педагогического университета. Серия философия, право и политические науки. – 2021. – №3-4 (3-4). – С. 172-174.

[24].Бедилзода, Ҳ. Сиёсишавии дин дар ҷаҳони муосир – муқоисаи давлатҳои динӣ ва дунявӣ / Ҳ. Бедилзода // Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Сиёсишавии дин ва ҳатари он ба амнияти фарҳангӣ ва суботи динии ҷомеа», 12-уми майи соли 2026 / Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – Душанбе, 2026.

[25].Бедилзода, Ҳ. Таъсири ҷаҳонишавӣ ва равандҳои муҳоҷират ба тағирёбии сохтори иҷтимоии минтақаи Осиёи Марказӣ / Ҳ. Бедилзода // Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Асосҳои институтсионалии ташаккули ҳувияти иҷтимоии аҳоли», 13-уми март соли 2026 / Институти фалсафа ва сиёсатшиносӣ ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – Душанбе, 2026.

[26].Бедилзода, Ҳ. Нақши созмонҳои байналмилалӣ дар раванди сулҳи тоҷикон / Ҳ. Бедилзода // Конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Таҷрибаи сулҳи тоҷикон ва аҳамияти байналмилалӣ он», 17-уми июни соли 2025 / Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – Душанбе, 2025. – С. 23-29.

[27].Бедилзода, Ҳ. Истиклолияти сиёсӣ – шахсути давлати миллӣ / Ҳ. Бедилзода // Конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Ташаккул ва таҳкими низоми сиёсии ҷомеа ва рушди давлатдорӣ миллӣ дар даврони истиклолият», 5-уми сентябри соли 2025 / Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – Душанбе, 2025.

[28].Бедилов, Х. К. Современные теории политической системы общества / Х. К. Бедилов, Ш. М. Файзалиев // Республиканский научно-теоретический круглый стол на тему «Глобализация и новые угрозы современности», 5 декабря 2019 года / Таджикский национальный университет. – Душанбе, 2019. – С. 148-159.

Ба автореферати диссертатсия тақризҳои муҳаққиқони зерин ворид шудаанд:

1. Миралиён Қ.А. – профессори кафедраи сиёсатшиносӣ ва робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва ду эрод дорад.

– Дар таҳқиқот баррасии кишварҳои Осиёи Маркази ҳамчун ҷамъияти дорои хусусиятҳои зиёди ҳамбастагӣ ва ё аз якдигар вобастабуда, ягонагӣ ва муттаҳиддӣ ба назар аст, аммо дар асл аз лиҳози фарҳанги миллӣ ва ҳувияти худшиносӣ байни онҳо тафовути зиёде ҷой дорад, бахусус дар самти сиёсати манфиатҳои миллӣ;

– Дар тадқиқот баррасӣ гардидани барномаҳо ва стратегияҳои давлатӣ нишон дода шудааст, аммо сатҳи самаранокӣ онҳо ва тавсияҳои муаллиф дар ин ҷодда дарёфт нагардид.

2. Сафарализода Х.Қ. – доктори илмҳои сиёсӣ, профессори кафедраи равандҳои сиёсӣ дар Тоҷикистони факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва чор эрод дорад.

– Дар матни автореферат мафҳуми «манфиатҳои миллӣ» асосан аз нуқтаи назари сиёсатшиносӣ таҳлил шудааст. Ба андешаи мо, истифодаи васеътари равишҳои байнисоҳавӣ (иқтисоди сиёсӣ, ҳуқуқи байналмилалӣ ва назарияи амният) метавонист таҳқиқотро боз ҳам ғанитар гардонад;

– Муаллиф таъсири рақобати қудратҳои ҷаҳонӣ ба минтақаи Осиёи Марказиро таҳлил намудааст, аммо таъсири омилҳои дохилиминтақавӣ, аз ҷумла масъалаҳои марзӣ, истифодаи захираҳои обӣ, муҳочират ва тағйирёбии демографиро нисбатан мухтасар баррасӣ намудааст. Ин омилҳо низ дар ташаккули манфиатҳои миллӣ нақши муҳим доранд;

– Дар автореферат нақши дипломатияи иқтисодӣ ва дипломатияи энергетикӣ ҳамчун воситаи татбиқи манфиатҳои миллӣ бештар дар шакли умумӣ тавсиф гардидааст. Ба мақсад мувофиқ мебуд, агар муаллиф

механизмҳои мушаххаси истифодаи ин абзорҳоро дар сиёсати хориҷии давлатҳои минтақа нишон медод;

– Дар таҳқиқот масъалаи таъсири таҳримҳои байналмилалӣ, тағйирёбии занҷираҳои ҷаҳонӣ таъминот ва рақобати иқтисодӣ ба стратегияҳои мутобиқсозии давлатҳои Осиёи Марказӣ ба таври маҳдуд инъикос гардидааст. Бо назардошти вазъи кунунии иқтисоди ҷаҳонӣ, баррасии амиқтари ин масъала аҳаммияти илмӣ таҳқиқотро боз ҳам зиёд менамуд.

3. Ҳусайнов А.Қ. – доктори илмҳои таърих, мудири кафедраи таърихи умумӣ ва муносибатҳои байналмилалии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни. Тақриз мусбат аст ва чунин эродҳо дорад:

– Дар таҳқиқоти минбаъда мафҳуми «мутобиқсозӣ» метавонад аз ҷиҳати назариявӣ боз ҳам дақиқтар оператсионалӣ карда шавад. Муайян намудани нишондиҳандаҳои мушаххаси мутобиқсозии сиёсӣ, иқтисодӣ ва амниятӣ имконият медиҳад, ки сатҳи мутобиқшавии давлатҳо на танҳо сифатан, балки дар асоси меъёрҳои муқоисавӣ низ арзёбӣ гардад;

– Дар таҳлили сиёсати бисёрвекторӣ метавон ба нақши давлатҳои миёна ва қудратҳои минтақавӣ, аз ҷумла Туркия, Эрон ва Ҳиндустон таваҷҷуҳи бештар зоҳир кард. Афзоиши фаъолияти онҳо дар соҳаҳои нақлиёт, энергетика ва тичорат муҳити геополитикии Осиёи Марказиро боз ҳам гуногунҷабҳа мегардонад;

– Ба назари мо, дар таҳқиқоти минбаъда зарур аст, ки масъалаҳои об, энергетика ва тағйирёбии иқлим ҳамчун омилҳои нави ташаккули манфиатҳои миллӣ ва стратегияҳои сиёсати хориҷӣ бештар мавриди таҳлил қарор гиранд;

– Муносибати давлатҳои минтақа ба рақобати геополитикии қудратҳои бузург метавонад бо истифода аз таҳлили муқоисавии даврҳои гуногун боз ҳам амиқтар карда шавад.

4. Муродова Н.С. – доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент, мудири кафедраи сиёсатшиносии факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва чунин эродҳо дорад:

– Дар таҳлили манфиатҳои миллӣ зарур аст, ки байни манфиатҳои дарозмуддат ва кӯтоҳмуддати давлатҳо, инчунин байни манфиатҳои миллӣ ва манфиатҳои элитаҳои сиёсӣ фарқияти бештар гузошта шавад;

– Сиёсати бисёрсамтӣ набояд танҳо ҳамчун воситаи мувозинат байни Русия, Чин ва Ғарб баррасӣ гардад. Дар шароити тағйирёбии низоми байналмилалӣ нақши Туркия, кишварҳои Халиҷи Форс, Эрон, Ҳиндустон, Ҷопон ва дигар шарикон низ тадриҷан меафзояд. Аз ин рӯ, таҳлили

минбаъдаи диверсификатсияи муносибатҳои хориҷии давлатҳои минтақа метавонад тасвири мукамалтареро пешниҳод намояд;

– Дар таҳқиқоти минбаъда метавон ба масъалаҳои обу энергетика, тағйирёбии иқлим, амнияти озуқаворӣ ва нақлиёт ҳамчун ҷузъҳои муҳими манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ таваҷҷуҳи бештар зоҳир намуд. Ин масъалаҳо имрӯз ба омилҳои муҳимми ҳам рақобат ва ҳам ҳамкориҳои минтақавӣ табдил ёфтаанд.

5. Саидзода Ш.Ш. – доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент, декани факултети сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. Такриз мусбат аст ва ҷунин эродҳо дорад:

– Дар автореферат таҳлили муқоисавии таҷрибаи давлатҳои Осиёи Марказӣ бо дигар минтақаҳои геополитикии ҷаҳон, масалан Қафқоз ё Осиёи Ҷанубу Шарқӣ, метавонист муфассалтар инъикос гардад;

– Баъзе хулосаҳо оид ба таъсири рақобати қудратҳои ҷаҳонӣ ба стратегияҳои мутобиқсозии кишварҳои минтақа бо маълумоти оморӣ ва таҳлилҳои муқоисавии бештар тақвият меёфтанд;

– Масъалаҳои вобаста ба амнияти киберӣ, зехни сунъӣ ва рақамикунонии муносибатҳои байналмилалӣ ҳамчун омилҳои нави таъсиррасон ба манфиатҳои миллии метавонанд васеътар таҳлил карда шаванд.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (), интиҳоб ва таъин гардидаанд. Интиҳоби муқарризон ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки самти фаъолияти илмӣ ва таҳқиқотии онҳо масъалаҳои манфиатҳои миллии, муносибатҳои байналмилалӣ, геополитика, сиёсати хориҷӣ, амнияти миллии ва минтақавӣ, равандҳои ҳамгироии минтақавӣ, инчунин таъсири таҳаввулоти низоми ҷаҳонӣ ба давлатҳои Осиёи Марказиро фаро мегирад. Корҳои илмӣ онҳо ба масъалаҳои ташаккул ва ҳифзи манфиатҳои миллии, сиёсати хориҷии давлатҳо, рақобати геополитикии қудратҳои ҷаҳонӣ ва минтақавӣ ва роҳҳои мутобиқшавии давлатҳои минтақа ба тағйироти муҳити байналмилалӣ иртибот дошта, ба мавзӯ ва муҳтавои диссертатсияи пешниҳодшуда мувофиқат менамоянд.

Муассисаи пешбар – МДТ «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» ҳамчун яке аз муассисаҳои бонуфузи илмӣ таълимии ҷумҳурӣ дар самти таҳқиқи масъалаҳои сиёсатшиносӣ, муносибатҳои байналмилалӣ, геополитика, сиёсати хориҷӣ ва амнияти миллии фаъолияти илмӣ анҷом медиҳад. Самтҳои таҳқиқотии муассиса масъалаҳои таҳаввули муносибатҳои байналмилалӣ ва низоми геополитикии ҷаҳони муосир,

ташақкул ва ҳифзи манфиатҳои миллӣ, сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар давлатҳои Осиёи Марказӣ, амнияти минтақавӣ, ҳамгироии минтақавӣ ва таъсири омилҳои геополитикӣ ба рушди давлатҳои минтақаро фаро мегиранд. Аз ин лиҳоз, самти фаъолияти илмӣ муассисаи пешбар ба мавзӯ, мақсад, вазифаҳо ва муҳтавои диссертатсияи Бедилзода Хусайн Кабут дар мавзӯи «Манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ ва стратегияҳои мутобиксозӣ ба муҳити геополитикии минтақа» мутобикат менамояд.

Шурои диссертатсионӣ дар асоси таҳқиқоти аз ҷониби доктараби дараҷаи илмӣ анҷомёфта қайд менамояд, ки дар диссертатсияи мазкур:

– заминаҳои назариявӣ методологии таҳқиқи манфиатҳои миллӣ муайян гардида, моҳият, мазмун ва хусусиятҳои онҳо аз нигоҳи илмӣ асоснок карда шудаанд;

– мафҳумҳои «миллат» ва «давлати миллӣ» ҳамчун падидаҳои таърихӣ сиёсӣ тавзеҳ дода шуда, ҷойгоҳи давлати миллӣ дар низоми нави муносибатҳои байналмилалӣ ва робитаи он бо манфиатҳои геополитикӣ муайян карда шудааст;

– хусусиятҳо ва тамоюлҳои рушди давлати миллӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ таҳлил гардида, омилҳои маҳдудкунанда ва таҳриқдиҳандаи ин раванд муайян ва стратегияҳои асосии ҳифзи манфиатҳои миллӣ дар шароити ташаққули низоми нави ҷаҳонӣ асоснок карда шудаанд;

– таъсири равандҳои муосири геополитикӣ ба устувории манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян гардида, хусусиятҳои манфиатҳои миллии кишвар ва самтҳои муқовимат ба таҳдидҳои муосир мушаххас карда шудаанд;

– хусусиятҳои муҳити геополитикии муосир ва таъсири он ба устувории манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ таҳлил гардида, самтҳои асосии манфиатҳои миллии кишварҳои минтақа дар шароити муосир муайян карда шудаанд;

– нақш ва ҷойгоҳи Россия дар муносибат бо кишварҳои Осиёи Марказӣ, тавозуни манфиатҳои минтақавӣ ва механизмҳои ҳамкории дуҷониба дар фазои пасошӯравӣ асоснок гардида, моҳият ва самтҳои манфиатҳои геополитикии Россия, Ҷумҳурии Халқии Хитой ва дигар қудратҳои минтақавӣ дар Осиёи Марказӣ мушаххас карда шудаанд;

– мавқеи давлатҳои Осиёи Марказӣ дар низоми бисёрмарказии муносибатҳои байналмилалӣ муайян гардида, нақши онҳо дар таъмини амнияти минтақавӣ ва ҳифзи манфиатҳои миллӣ аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шудааст.

Вазифаҳои таҳқиқоти диссертациониро мақсади таҳқиқот муайян менамояд ва иҷрои онро ҳалли чунин вазифаҳо дар бар мегирад:

- муайян намудани заминаҳои назариявии таҳқиқи манфиатҳои миллӣ: моҳият, мазмун ва хусусиятҳои онҳо;
- таҳлилу баррасии концептуалии мафҳумҳои «миллат» ва «давлати миллӣ» ҳамчун зухуроти таърихӣ сиёсӣ;
- асоснок намудани ҷойгоҳи давлати миллӣ дар низоми муносибатҳои муосири байналмилалӣ ва манфиатҳои геополитикӣ;
- таҳлилу таҳқиқи падидаи «давлати миллӣ» дар шароити ҷаҳонишавӣ, тамоюлҳои рушд ва мушкилоти он;
- баррасии стратегияҳои ҳифзи манфиатҳои миллӣ ва давлатӣ дар шароити низоми нави ҷаҳонӣ;
- асоснок намудани таъсири равандҳои геополитикии муосир ба устувории манфиатҳои миллии Тоҷикистон;
- таҳқиқи манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва роҳҳои муқовимат ба таҳдидҳои муосир;
- нишон додани вазъи геополитикаи муосир ва таъсири он ба устувории манфиатҳои миллии кишварҳои минтақа;
- баррасии вазъи манфиатҳои миллии кишварҳои Осиёи Марказӣ дар шароити муосир;
- муайян кардани хусусияти ҳамкориҳои Россия бо кишварҳои Осиёи Марказӣ ва механизмҳои ҳамкориҳои дуҷониба дар фазои пасошӯравӣ;
- нишон додани моҳияти рақобати манфиатҳои геополитикии Россия, Ҷумҳурии Халқии Хитой ва дигар қудратҳои минтақавӣ дар Осиёи Марказӣ;
- муайян намудани мавқеи кишварҳои Осиёи Марказӣ дар низоми бисёрмарказии муносибатҳои байналмилалӣ ва ҳамкориҳои онҳо дар таъмини амнияти минтақавӣ.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот бо он асоснок карда мешавад, ки натиҷаҳои бадастомада заминаҳои назариявӣ методологии омӯзиши манфиатҳои миллиро такмил дода, барои амиқтар дарк намудани моҳият ва хусусиятҳои онҳо, ҷойгоҳи давлати миллӣ дар низоми муносибатҳои байналмилалӣ ва таъсири равандҳои геополитикӣ ба ташаккулу ҳифзи манфиатҳои миллӣ мусоидат менамоянд. Асоси методологии таҳқиқотро таҳлили системавӣ ва сохторӣ, усулҳои муқоисавӣ ва функционалӣ, таҳлили муҳтаво, моделсозии сиёсӣ ва сенариявӣ, инчунин пешбинии геополитикӣ ташкил медиҳанд. Истифодаи ин усулҳо имкон додааст, ки манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ, омилҳои дохилию хориҷии таъсиррасон ва стратегияҳои мутобиксозии онҳо ба муҳити геополитикии минтақа муайян карда шаванд. Хулосаҳои назариявии

таҳқиқот тасаввуроти илмиро оид ба рушди давлатҳои милли дар шароити ҷаҳонишавӣ, стратегияҳои ҳифзи манфиатҳои милли, мавқеи кишварҳои Осиёи Марказӣ дар низоми бисёрмарказӣ ва таъсири қудратҳои ҷаҳонӣ минтақавӣ ба муҳити геополитикии минтақа тавсеа мебахшанд.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи доктринаи дараҷаи илмӣ дар амалия бо он тасдиқ мегардад, ки ҳулосаҳо, пешниҳодҳо ва тавсияҳои илмӣ дар диссертатсия ироашуда метавонанд дар раванди таҳия ва тақмили концепсияҳои сиёсати хориҷӣ, стратегияҳои ҳифзи манфиатҳои милли ва таъмини амнияти миллии минтақавӣ истифода шаванд. Натиҷаҳои таҳқиқот барои муайян намудани самтҳои афзалиятноки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳкими ҳамкориҳои минтақавӣ, мутобиқсозии манфиатҳои милли ба тағйироти муҳити геополитикӣ ва арзёбии таъсири қудратҳои ҷаҳонӣ минтақавӣ аҳамияти амалӣ доранд. Маводи диссертатсия ҳамчунин метавонад дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, сохторҳои сиёсати хориҷӣ, марказҳои таҳлилии илмӣ ва дар раванди таълими фанҳои сиёсатшиносӣ, муносибатҳои байналмилалӣ, геополитика, амнияти милли ва сиёсати хориҷӣ истифода гардад.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон медиҳад, ки натиҷа ва ҳулосаҳои илмӣ диссертатсия ба заминаи мукаммали назариявӣ методологӣ таъям намуда, ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мутобиқат доранд. Дар раванди таҳқиқ методҳои таҳлили системавӣ ва сохторӣ, муқоисавӣ, функционалӣ, таҳлили муҳтаво, моделсозии сиёсӣ ва сценариявӣ, инчунин пешбиниҳои геополитикӣ истифода гардидаанд. Татбиқи маҷмуи ин методҳо имкон додааст, ки хусусиятҳои манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ, омилҳои таъсиррасон ба онҳо ва стратегияҳои мутобиқсозии кишварҳои минтақа ба муҳити тағйирёбандаи геополитикӣ ба таври фарогир таҳлил карда шаванд.

Эътимоднокии натиҷаҳо ҳамчунин бо истифодаи доираи васеи адабиёти илмӣ ватанӣ хориҷӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ҳуҷжатҳои расмӣ давлатӣ ва созмонҳои байналмилалӣ, инчунин маводи таҳлилии оид ба манфиатҳои милли, геополитика, сиёсати хориҷӣ ва амнияти минтақавӣ таъмин гардидааст. Таҳлили муқоисавӣ ва интиқодии назарияву концепсияҳои мавҷуда ва татбиқи онҳо нисбат ба воқеиятҳои муосири Осиёи Марказӣ имкон додааст, ки натиҷаҳои бадастомада аз ҷиҳати илмӣ асоснок гардида, саҳеҳӣ ва эътимоднокии ҳулосаҳои диссертатсия таъмин карда шавад.

Саҳми шахсии доктринаи дараҷаи илмӣ дар таҳия, коркард ва таҳлили ҳамҷонибаи мавзӯи диссертатсия ифода ёфта, натиҷаи фаъолияти илмӣ муаллиф мебошад. Доктрина дар муайян намудани мақсад ва

вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, интихоби асосҳои назариявӣ, методологӣ, ҷамъоварӣ ва таҳлили маводи илмӣ, коркарди натиҷаҳо ва таҳияи хулосаву тавсияҳо бевосита иштирок намудааст. Аз ҷониби муаллиф хусусиятҳои ташаккул ва ҳифзи манфиатҳои миллии давлатҳои Осиёи Марказӣ, таъсири муҳити геополитикӣ ба онҳо ва стратегияҳои мутобиқсозии кишварҳои минтақа мавриди таҳлили ҳамаҷониба қарор гирифтаанд. Навгониҳои илмӣ, муқаррароти асосии ба ҳимоя пешниҳодшуда, хулосаҳо ва тавсияҳои амалии диссертатсия маҳсули бевоситаи фаъолияти таҳқиқотии доктараи дараҷаи илмӣ мебошанд.

Маҷлиси шурои диссертатсионӣ аз таърихи 29 сентябри соли 2026 дар бораи сазовор донистани Бедилзода Ҳусайн Кабут ба дараҷаи илмии доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ қарор қабул намуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ 14 нафар (1 онлайн) иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯйи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 4 нафар. Аз 14 нафар аъзоёни иштирок дошта дар маҷлис, ба 14 нафар бюллетен тақсим гардид ва онҳо чунин овоз доданд: тарафдор – 14 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои беътибор – нест.

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои сиёсӣ

Кувватзода С.З.

Котиби илмии
шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои сиёсӣ

Сангинов Н. Н.